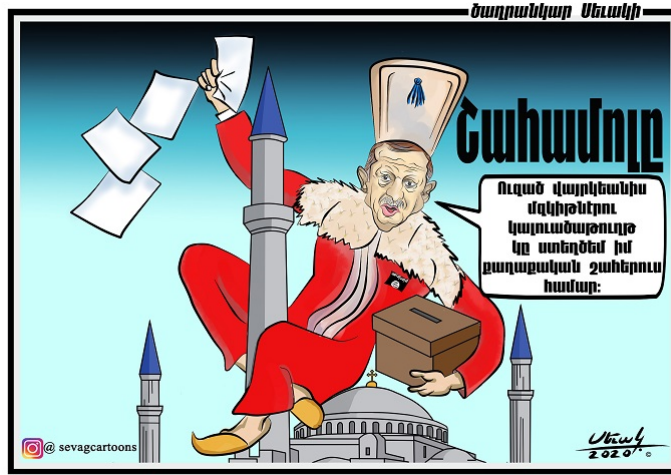

Ո՞ՒՐ Է ՔՐԻԱՏՈՆԵԱՅ ԱՇԽԱՐՀԸ

Posted on July 17, 2020 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Սուրբ Սոֆիայի Սպառնալիքը Սպառնալիք Է Ողջ Քրիստոնեական Զաղաքակրթության Համար. Պատրիարք Քիրիլ

Ռուկան Մխիթարեան, Լոս Անճելըս, 11 Յուլիս 2020

Ինչո՞ւ լուռ են քրիստոնեական եկեղեցիները անխտիր: Մինչեւ ե՞րբ լուռ պիտի մնան Արեւմտեան աշխարհի բոլոր քրիստոնեայ պետութիւնները: Միչեւ ե՞րբ պիտի հանդուրժենք թուրք պետութեան ահաբեկչական այս ոտնձգութիւնները:

Քրիստոնեական սրբազան ժառանգութիւններու նկատմամբ կատարուած այս բռնաբարումները պետք է դատապարտուին ո՛չ միայն քրիստոնեայ պետութիւններու կողմէ, այլ նաեւ Միջին Արեւելքի երկիրներու մեր իսլամ եղբայրներուն կողմէ, որոնք երկար ժամանակ ենթարկուեցան օսմանեան բռնապետութեան գործադրած բիրտ հալածանքներուն, անմարդկային չարչարանքներուն: Եւ տակաւին մինչեւ այսօր իսկ կարգ մը արաբական երկիրներ՝ Իրաք, Սուրիա, Լիբանան եւ Լիպիա կը տառապին թուրք պետութեան կիրարկած՝ Օսմանեան կայսրութիւնը վերստեղծելու միտող ծաւալապաշտ, ահաբեկչական, այլ ցնորամիտ քաղաքականութեան պատճառով:

Ուրախութեամբ կ'ողջունենք Մոսկուայի եւ համայն Ռուսիոյ պատրիարք Քիրիլի քաջ յայտարարութիւնները, որոնք թուրք պետութենէն կը պահանջեն որ Սուրբ Սոֆիայի

տաճարը պահպանուի որպէս թանգարան, թէեւ Քիրիլ պատրիարք կ'ապաւինի թուրք պետութեան «խոհեմութեան», եւ կը յայտնէ Թուրքիոյ իշխանութիւններուն, թէ անոր պահպանումը որպէս թանգարան՝ պիտի ծառայէ կապի հետազայ զարգացման, Ռուսաստանի եւ Թուրքիոյ ժողովուրդներու միջեւ միջկրօնական խաղաղութեան եւ համերաշխութեան ամրապնդման: **Հաւատա՞նք այս խօսքերուն....** Պետք կա՞յ արդեօք յիշեցնելու մեր ընթերցողներուն, թէ նոյն ինքն Քիրիլ Պատրիարքն էր որ Յունուար 2016 թուականին յայտարարեց թէ *Օսմանեան Կայսրութեան մէջ քրիստոնեաներու հանդէպ ո'չ մէկ հալածանք կատարուած է*, - ինչ որ մեծ վրդովմունք յառաջացուց համայն հայութեան մօտ: Այնուհետեւ որքան ալ պարզաբանումներ կատարուեցան Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցւոյ բանբերին

կողմէ, չկարողացանք համոզուիլ, ու ապա նաեւ չհասկցանք թէ ի՞նչ էր շարժառիթը այդ տարօրինակ յայտարարութեան. անկասկած որ քաղաքական նպատակներ կը հետապնդէր: Այս կապակցութեամբ, ամենատիւր երեւոյթը ա՛յն էր որ Գարեգին Բ. կաթողիկոս քաջութիւնը չունեցաւ իր բողոքի ձայնը բաժրացնելու՝ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդի պատիւը պահպանելու եւ բարձր պահելու համար, նամանաւանդ որ

տարի մը առաջ, 2015 թուականին, Մայր Աթոռի մէջ սրբացուած էին մեր
Նահատակները...:

Պատմութենէն գիտենք թէ Սուրբ Սոֆիա տաճարը կառուցուած է վեցերորդ դարուն
(537թ.) ի պատիւ Քրիստոսի եւ ճանչցուած է որպէս բացառիկ կոթող մը բիզանդական
ճարտարապետութեան: Այս առիթով հաւանաբար իր ըսելիքը պիտի ունենայ Նաեւ Կ.
Պոլսոյ Տիեզերական պատրիարք՝ Բարթողիմէոս Արքեպիսկոպոսը: Թէեւ Ներկայիս
այդքան ալ ջերմ չեն Ռուս Ուղղափառ, եւ Կ. Պոլսոյ Տիեզերական, պատրիարքութեանց
յարաբերութիւնները, բայց այս պարագային համայն Ուղղափառ Եկեղեցւոյ
արժանապատուութի՛ւնն է խնդրոյ առարկան, որովհետեւ թուրք պետութիւնը կը փորձէ
անգամ մը եւս Նուաստացնել եւ ոտնահարել Ուղղափառ Եկեղեցւոյ հազարամեայ
հոգեւոր ժառանգութիւնները:

Թող տարօրինակ չթուի մեր ընթերցողներուն երբ կը յիշեցնենք այստեղ, թէ 15 Յունիս
2011-ին Միացեալ Նահանգներու Արտաքին Գործերու Յանձնաժողովը (United House
Foreign Affairs Committee) Նախագիծ մը որդեգրեց մեծամասնութեան քուէով, որ կը
պահանջեր Թուրքիայէն որ «*սպառնով պահեր քրիստոնէական ժառանգները եւ
վերադարձներ բռնագրաւուած եկեղեցական կալուածները*»: Ժամանակն է հիմա ցոյց
տալու թէ Միաց. Նահանգները իրենց խօսքին տէ՞րն են եւ պիտի պահանջէ՞ն
Թուրքիայէն՝ յարգելու փոքրամասնութեանց իրաւունքները:

Մինչ այդ, անշուշտ, Յունաստանի մէջ սկսած է շարժում մը՝ Սելանիկ քաղաքի մէջ
գտնուող Թուրքիոյ Հանրապետութեան հիմնադիր Քեմալ Աթաթիւրքի տուն-
թանգարանը վերածելու Պոնտոսի յոյներու ցեղասպանութեան թանգարանի,
հակադարձելու համար Պոլսոյ Ս. Սոֆիայի տաճարը մզկիթի վերածելու թուրք
պետութեան որոշումին: Այս շարժումը Նուազագոյնն է գոր կրնան յոյները ընել:
Յունաստան, որպէս մէկ անդամը Եւրոպական խորհուրդին, Կիպրոսի հետ միասին
պարտաւոր է բոլոր Եւրոպական պետութիւնները զօրաշարժի ենթարկել, զսպելու
համար Թուրք պետութեան փոքրամասնութեանց Նկատմամբ կատարած
ահաբեկումները:

Մասնաւորելով խօսքը մեր պարագային, Հայց. Առաքելական Եկեղեցին իր
Նուիրապետական չորս աթոռներով պարտի իր բողոքը Ներկայացնել համայն
քրիստոնէայ եւ իսլամ աշխարհին, յայտնելու թէ քսանմէկերորդ դարուն կարելի չէ Նման
այլանդակութիւններով խռովել համայն մարդկութեան եղբայրութիւնը: Թէեւ Արամ Ա.
կաթողիկոս մամուլով արտայայտած է իր վրդովմունքը, սակայն այդ բաւական չէ ցոյց
տալու համար համայն Հայց. Եկեղեցւոյ վրդովմունքն ու դատապարտութիւնը, անկախ
բոլոր այլ հաշիւներէ:

Մենք քաջատեղեակ ենք թէ Թուրքիոյ մէջ, ո՛չ մէկ բարեացակամ վերաբերմունք կայ
փոքրամասնութեանց Նկատմամբ: Վկայ՝ յունաց եւ հայոց դպրեվանքներուն փակումը

ա՛յս քան երկար տարիներ է ի վեր: Շատ պարզ է, որ Թուրք պետությունը փոքրամասնությունները իրենց սաղմին մեջ խեղդելու յստակ, անհանդուրժող քաղաքականություն կը վարե, որովհետեւ երկու համայնքներն ալ իրենց գոյությունը պահպանած են եւ կը պահպանեն իրենց եկեղեցիներով:

Ահալասիկ ի սկզբանէ ա՛յս եղած է Սուլթան Համիտի՝ օսմանեան, եւ ապա՝ երիտթուրքերու իթթիհատական, զոյգ ռեժիմներու իրաւական, ե՛ւ առհաւական ժառանգորդ՝ Թուրքիոյ հանրապետութեան քաղաքականությունը հանդէպ իր յա՛տկապէս քրիստոնէայ փոքրամասնութեանց: Թուրք պետությունը իր աւանդական նե՛նգ խորամանկութեամբ, հակառա՛կ իր ներքին քաղաքական տագնապներուն, փտութեան, եւ ապականած բարքերու մեջ ընկղմած իր վարչամեքենային՝ դժբախտաբար խոշոր չափով մը տակաւին կը մնայ եւրոպական պետություններու «սիրելին» ու Ամերիկայի շփացած «բարեկամը»:

Չարմանալի չէ՛ նաեւ որ Ռուսաստանն ալ իրեն ուղեկից արբանեակ երկիրներուն հետ Թուրքիոյ հանդէպ որդեգրած է յատուկ քաղաքականություն մը՝ ելլելով իր երկրի ընդհանրական շահերէն: Հետեւաբար, Ամերիկան՝ իր ուղեկիցներով, Ռուսաստանն ալ իրեն կողմնակից պետություններով, Թուրքիոյ նկատմամբ տարբեր հեռանկարներ ունենալով հանդերձ՝ երկո՛ւքն ալ կը նպաստեն ու կը սատարեն այսօրուան Թուրքիոյ հողային ամբողջականությունը պահպանելու ուղեգիծին: ԲԱՅՑ ՄԻՆՉԵՒ Ե՞ՐԲ... Կարսի պայմանագիրը շուտով կ'աւարտի...:

Կը սպասենք նոր արշալոյսներու...:

Comments

Hayorti – 2020-07-17 22:45:23

Of course, the author means well... but the headline "Where is the Christian World?" sounds like a naive headline from the 19th century when Armenians still believed "Christian" Europe would help fellow Christians who were oppressed by the Ottoman Empire. Khrimian Hayrig put it well but some Armenians still believe Christianity matters to "Christian" Europe. We have been betrayed many times by the same "Christian" Europe. Today, when Armenia is under attack, "Christian" Europe doesn't give a hoot about what happens to our homeland. I understand (I haven't seen the statement) that the World Council of Churches has condemned our "aggression." Hagia Sophia is a tourist site for Europeans. Their only inconvenience when visiting the cathedral will be the fact they will be told to remove their shoes. A big sacrifice.